

EUROOPA PARLAMENT

2004

2009

Istungidokument

A6-0250/2008

10.6.2008

RAPORT

Kosmos ja julgeolek
(2008/2030(INI))

Väliskomisjon

Raportöör: Karl von Wogau

SISUKORD

	lehekülg
EUROOPA PARLAMENDI RESOLUTSIOONI ETTEPANEK.....	3
SELETUSKIRI	11
TÖÖSTUSE, TEADUSUURINGUTE JA ENERGEETIKAKOMISJONI ARVAMUS	17
PARLAMENDIKOMISJONIS TOIMUNUD LÕPPHÄÄLETUSE TULEMUS.....	20

EUROOPA PARLAMENDI RESOLUTSIOONI ETTEPANEK

Kosmose ja julgeoleku kohta

(2008/2030(INI))

Euroopa Parlament,

- võttes arvesse Euroopa julgeolekustrateegiat „Turvaline Euroopa paremas maailmas”, mille Euroopa Ülemkogu 12. detsembril 2003. aastal vastu võttis;
- võttes arvesse massihävitusrelvade leviku vastast ELi strateegiat, mille Euroopa Ülemkogu 12. detsembril 2003. aastal vastu võttis;
- võttes arvesse nõukogu 22. mai 2007. aasta nõukogu resolutsiooni Euroopa kosmosepoliitika kohta;
- võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut ja Euroopa Liidu lepingut Lissaboni lepinguga muudetud kujul ning nende asjakohaseid sätteid Euroopa kosmosepoliitika kohta (Euroopa Liidu toimimise lepingu artikkel 189), alalise struktureeritud koostöö kohta julgeoleku- ja kaitseküsimustes (Euroopa Liidu lepingu artikli 42 lõige 6 ning artikkel 46 ja vastav protokoll) ja tõhustatud koostöö kohta tsiviilküsimustes (Euroopa Liidu toimimise lepingu VI osa III jaotis), samuti solidaarsust käsitlevat sätet (Euroopa Liidu toimimise lepingu artikkel 222) ja vastastikuse abi sätteid, kui Euroopa Liidu liikmesriigi või liikmesriikide vastu toimub relvastatud kallaletung (Euroopa Liidu lepingu artikli 42 lõige 7);
- võttes arvesse oma 29. jaanuari 2004. aasta resolutsiooni, mis käsitleb Euroopa kosmosepoliitika rakendamise tegevuskava¹;
- võttes arvesse oma 14. aprilli 2005. aasta resolutsiooni Euroopa julgeolekustrateegia kohta²;
- võttes arvesse 1967. aasta lepingut põhimõtete kohta, mis reguleerivad riikide tegevust kosmose, kaasa arvatud Kuu ja teiste taevakehade uurimisel ja kasutamisel (nn avakosmoseleping),
- võttes arvesse ELi ja Venemaa kosmosepoliitika koostööd 2006. aastal Euroopa Komisjoni, Euroopa Kosmoseagentuuri ja Roscosmose (Venemaa kosmoseagentuur) vahel loodud kolmepoolse kosmosedialoogi raames;
- võttes arvesse kodukorra artiklit 45;
- võttes arvesse väliskomisjoni raportit ja tööstuse, teadusuuringute ja energeetikakomisjoni arvamust (A6-0250/2008),

¹ ELT C 96E, 21.4.2005, lk 136.

² ELT C 33E, 9.2.2006, lk 580.

- A. arvestades, et Euroopa kosmosepoliitika juhtpõhimõteteks peavad olema vabanemine kosmosepõhistest ohtudest ja kindel jätkusuutlik kosmosele juurdepääs ja selle kasutamine;
- B. arvestades, et erinevad poliitilised ja julgeolekuga seotud ohud, millega Euroopa Liit järjest enam kokku puutub, muudavad autonoomse Euroopa kosmosepoliitika strateegiliselt vajalikuks;
- C. arvestades, et liikmesriikide poolse ühtse lähenemisviisi puudumine kosmosepoliitikale viib ülearu kulukate programmideni;
- D. arvestades, et Euroopa julgeoleku- ja kaitsepoliitika raames läbi viidavad kriisiohjamisoperatsioonid kannatavad ELi liikmesriikide opereeritavate kosmoseseadmete vahelise koostalitlusvõime puudumise tõttu;
- E. arvestades, et Euroopa Liidul puuduvad laiahaardelised kosmosestruktuurid julgeoleku- ja kaitsealaste eesmärkide jaoks;
- F. arvestades, et uue põlvkonna kanderakettide väljatöötamine kestab ligikaudu 15 aastat ja praegune kanderakettide põlvkond tuleb järgmise 20 aasta jooksul välja vahetada;
- G. arvestades, et Ameerika Ühendriikides, Venemaal, Jaapanis ja teistes kosmoselendude poole püüdlevates riikides, eriti Hiinas, Indias, Lõuna-Koreas, Taiwanis, Brasiilias, Iisraelis, Iraanis, Malaisias, Pakistanis, Lõuna-Aafrikas ja Türgis, toimub kiire kosmoseseadmete arendamine;
- H. arvestades, et 2008. aasta teisel poolel Euroopa Liidu eesistujariigiks olev Prantsusmaa on Euroopa kosmosepoliitika arendamise üheks oma prioriteediks seadnud;
- I. arvestades, et kosmosestruktuuride ja kosmoseseadmete jätkusuutliku kogumi saavutamise ühe kõige kulusäästlikuma osa moodustavad orbiidil teostatavad teenindustööd, mille puhul kasutatakse kohapealseid vahendeid,

Üldised märkused

1. täheldab kosmosemõõtmelise tähtsust Euroopa Liidu julgeolekule ja ühtse lähenemisviisi vajadust, mille kaudu kaitsta Euroopa huve kosmoses;
2. rõhutab vajadust kosmoseseadmete järele, et Euroopa Liidu poliitiline ja diplomaatiline tegevus saaks põhineda sõltumatul, usaldusväärsel ja täielikul teabel, mis toetaks ELi konfliktide ärahoidmise poliitikat, kriisiohjamisoperatsioone ja ülemaailmset julgeolekut, eriti massihävitusrelvade leviku ja nende transportimise viiside järelevalvet ning rahvusvaheliste lepingute täitmise ja kerg- ja väikerelvade riikidevahelise salakaubaveo kontrolli, esmatähtsa infrastruktuuri ja Euroopa Liidu piiride kaitset ning kodanikukaitset looduslike ja inimeste põhjustatud katastroofide ning kriiside puhul;
3. tervitab Euroopa Komisjoni ja Euroopa Kosmoseagentuuri ühisteatises esitatud Euroopa kosmosepoliitika vastuvõtmist kosmosenõukogu poolt, eriti selle julgeolekut ja kaitset

käsitlevat peatükki, avaldades samas kahetsust, et puuduvad igasugused viited kosmosesse relvade paigutamise ohu kohta nn põhiteemades, mida peetakse vajalikuks arutada rahvusvaheliste suhete strateegia väljatöötamisel (nagu on mainitud nõukogu 21. mai 2007. aasta resolutsiooni 2007/C 136/01 3. lisas¹); soovib seoses sellega, et muudetud Euroopa julgeolekustrateegia peaks võtma kõnealust poliitikat asjakohaselt arvesse, ning on seisukohal, et kosmosega seonduvaid küsimusi tuleks kajastada võimalikus julgeoleku- ja kaitsepoliitikat käsitlevas valges raamatus;

4. märgib, et Lissaboni lepinguga luuakse Euroopa kosmosepoliitikale õiguslik alus; avaldab heameelt talle ja nõukogule antud võimaluse üle kehtestada tavamenetluse kohaselt Euroopa kosmoseprogrammi kujundamiseks vajalikud meetmed; kutsub komisjoni üles esitama talle ja nõukogule selliste meetmete võtmiseks asjakohast ettepanekut ning teatist Euroopa Kosmoseagentuuriga asjakohaste sidemete loomise kohta; tervitab samuti alalise struktureeritud koostöö võimalusi julgeoleku- ja kaitseküsimustes ning tõhustatud koostööd tsiviilvaldkonnas;
5. julgustab Euroopa Liidu liikmesriike, Euroopa Kosmoseagentuuri ning erinevaid sidusrühmi rohkem ja paremini ära kasutama olemasolevaid riiklikke ja riikidevahelisi kosmosesüsteeme ning edendama nende vastastikust täiendavust; märgib seoses sellega ühiste süsteemide vajalikkust Euroopa julgeoleku- ja kaitsepoliitika jaoks vähemalt järgmistes valdkondades: telekommunikatsioon, teabehaldus, kaugseire ja navigatsioon; soovib kõnealuse teabe jagamist ja vahetamist vastavalt ELi operatsioonide võrgukeskse arhitektuuri (Network Centric Operations Architecture) kontseptsioonile;
6. tunneb heameelt organisatsioonide *International Academy of Astronautics* ja *International Association for the Advancement of Space Safety* tehtud jõupingutuste üle edendada kosmosejäätmete küsimuses kahjude parandamist, mõistmist ja asjakohaste meetmete võtmist;

Sõltumatu ohuhinnang

7. palub liikmesriikidel koguda ja vahetada georuumilist teavet, mis on vajalik ELi sõltumatu ohuhinnangu jaoks;

Maapinna kaugseire ja eelteabe kogumine

8. nõuab tungival, et Euroopa Liidu Satelliidikeskust (EUSC) arendataks selliselt, et selle võimalusi saaks täiel määral kasutada; soovib lisaks sõlmida kiiresti kokkulepped Euroopa Liidu Satelliidikeskuse ja ELi liikmesriikide vahel Euroopa julgeoleku- ja kaitsepoliitika operatsioonide ning vägede ülemate jaoks kättesaadavate satelliitfotode edastamiseks, tagades samas ühilduvuse ülemaailmse keskkonna- ja turvaseire (GMES) maapinna kaugseire süsteemidega ja sellest tuleneva julgeolekualase teabega; tervitab seoses sellega taktikaliste satelliitfotode kasutamise jaama projekti, mida haldavad ühiselt Euroopa Kaitseagentuur ja Euroopa Liidu Satelliidikeskus;
9. nõuab tungival, et ELi liikmesriigid, kellel on juurdepääs eri tüüpi radar-, optilistele ja ilmavaatlussatelliitidele ning eelteabe kogumise süsteemidele (Helios, SAR-Lupe,

¹ ELT C 136, 20.6.2007, lk 1.

TerraSAR-X, Rapid Eye, Cosmo-Skymed, Pleiades), muudaksid need ühilduvaks; tervitab ELi juhtivate riikide vahel kahe- ning mitmepoolsete kokkulepete sõlmimist (nt SPOT, ORFEO, Heliose koostööraamistik, Schwerini kokkulepe ja tulevane süsteem MUSIS); soovib tuua MUSIS Euroopa Liidu raamesse ja rahastada seda liidu eelarvest;

10. rõhutab ülemaailmse keskkonna- ja turvaseire tähtsust nii Euroopa Liidu välis- kui ka julgeoleku- ja kaitsepoliitikale; nõuab tungivalt tegevuseelarverea loomist, et tagada ülemaailmse keskkonna- ja turvaseire teenuste jätkusuutlikkus kasutajate vajaduste rahuldamisel;

Navigatsioon, positsioneerimine ning aja määramine

11. rõhutab projekti Galileo tähtsust Euroopa sõltumatute julgeoleku- ja kaitseoperatsioonide, ühise välis- ja julgeolekupoliitika, Euroopa enda julgeolekuhuvide ning samuti liidu strateegilise autonoomsuse seisukohalt; märgib, et eelkõige on olulise tähtsusega selle riiklikult reguleeritav teenistus navigatsiooni, positsioneerimise ja aja määramise valdkonnas, eelkõige asjatute riskide vältimiseks;
12. märgib esimesel lugemisel parlamendi ja nõukogu vahel saavutatud kokkulepet ettepaneku kohta võtta vastu määrus Euroopa satelliitradionavigatsiooni programmide (EGNOS ja Galileo) edasise juurutamise kohta, millega kehtestatakse, et süsteemi omanikuks saab ühendus ja süsteemi väljaarendamist rahastatakse täies ulatuses ühenduse eelarvest;
13. juhib tähelepanu parlamendi poolt 23. aprillil 2008 vastu võetud seisukohale¹, sealjuures eriti asjaolule, et EGNOS-e ja Galileo programme tuleks vaadelda tulevase Euroopa kosmoseprogrammi osana, ning nende programmide haldamisele koos Galileo institutsioonidevahelise toimekonnaga, mis võiks olla eeskujuks Euroopa kosmosepoliitika arendamisel;

Telekommunikatsioon

14. rõhutab satelliidipõhise turvalise side vajalikkust Euroopa julgeoleku- ja kaitsepoliitika operatsioonide (ELi sõjaline staap, ELi peakorterid, mobiilsed peakorterid) ja ELi liikmesriikide operatsioonide jaoks ÜRO, NATO ning muude sarnaste organisatsioonide raames;
15. nõuab, et praeguste ja tulevaste Euroopa Liidu riikide käsutuses olevate satelliitsidesüsteemide (nt Skynet, Syracuse, Sicral, SatcomBw, Spainsat) muutmist koostalitlusvõimeliseks, et võimaldada kulude kokkuhoidu;
16. toetab käimasolevat koostööd tarkvaral põhineva raadio (*software defined radio*) väljatöötamisel Euroopa Komisjoni ja Euroopa Kaitseagentuuri poolt; märgib, et tarkvaral põhinev raadio aitab parandada koostalitlusvõimet sidesüsteemide maapealse segmendiga;

¹ Vastuvõetud tekstid, P6_TA(2008)0167.

17. soovib kokkuhoiu eesmärgil erinevate riiklike telekommunikatsioonisüsteemide maapealse tugiinfrastruktuuri jagatud kasutamist;

Kosmoseseire

18. toetab Euroopa kosmoseseire süsteemi loomist, et suurendada teadlikkust kosmoses valitsevast olukorrast (sealhulgas nt GRAVES ja TIRA) ning jälgida kosmose infrastruktuuri, kosmosejätmeid ja muid võimalikke ohtusid;

Satelliidipõhised ballistiliste rakettide vastased varajase hoiatuse süsteemid

19. taunib asjaolu, et ELi liikmesriikidel puudub juurdepääs aktuaalsele teabele ballistiliste rakettide väljalaskmise kohta kogu maailmas; väljendab seetõttu toetust projektidele, mis viivad satelliidipõhiste ballistiliste rakettide vastaste varajase hoiatamise süsteemide väljatöötamiseni (nagu Prantsuse Spirale); nõuab peale selle, et kõnealuste rajatavate süsteemide kaudu saadav teave tehtaks kättesaadavaks kõikidele Euroopa Liidu liikmesriikidele, et kaitsta nende elanikkonda ja toetada võimalikke vastumeetmeid ning kontrollida vastavust tuumarelva leviku tõkestamise lepingule ning edendada Euroopa julgeoleku- ja kaitseoperatsioone ning Euroopa Liidu julgeolekuhuvide kaitsmist;

Signaaliluure

20. toetab signaaliluure alase teabe vahetamist (elektrooniline luure, nt *Essaim*, ja sideluure) Euroopa tasandil;

Sõltumatu juurdepääs kosmosele ja rahvusvahelisele keskkonnale

21. toetab Euroopa Liidu kindlat, sõltumatut ja jätkusuutlikku juurdepääsu kosmosele, mis on ELi sõltumatu tegevuse üks peamisi eeltingimusi;
22. soovib mitteärilise otstarbega Euroopa satelliidid viia Euroopa kanderakettidega orbiidile eelistatavalt ELi territooriumilt, pidades silmas varustuskindluse ja Euroopa kaitsesektori tehnilise ning tööstusliku baasi kaitsmise aspekte;
23. juhib tähelepanu sellele, et vaja kiirendada tõhustatud *Ariane 5* väljatöötamist, et teha see kättesaadavaks enne 2015. aastat;
24. soovib niipea kui võimalik alustada strateegilise pikaajalise investeeringuga uutesse Euroopa kanderakettidesse, et pidada sammu suureneva ülemaailmse konkurentsiga; nõuab kõnealuse projekti puhul suuremat distsipliini eelarvevahendite ja ajalise raamistiku suhtes;
25. soovib orbiidil teostatavate teenindustööde kehtestamist, et toetada kasutatavate kosmoseseadmete tagatud tööea, vastupidavuse, käideldavuse ja töö tõhususe suurendamist ning samal ajal varade kasutamise ja käituskulude vähendamist;

Juhtimine

26. julgustab tugevdama sammastevahelist koostööd kosmose ja julgeoleku valdkonnas, nii et see hõlmaks kõiki asjaomaseid osapooli (s.t komisjoni, nõukogu, Euroopa Kaitseagentuuri ja Euroopa Liidu Satelliidikeskust), et tagada Euroopa julgeoleku- ja kaitsepoliitikaga seotud julgeolekupoliitika olemasolu ja andmete turvalisus;
27. soovib tungival, et edendataks kõikide ELi liikmesriikide võrdset juurdepääsu operatiivandmetele, mis kogutakse tugevdatud Euroopa julgeoleku- ja kaitsepoliitika raames kasutatavate kosmoseseadmete abil;
28. soovib Euroopa Kaitseagentuuril arendada haldus- ja finantssuutlikkust kosmosetegevuse juhtimiseks;

Rahastamine

29. märgib, et ELi eelarves on Euroopa ühise kosmosetegevuse jaoks aastateks 2007–2013 ette nähtud kulutusi summas ligikaudu 5,25 miljardit eurot, mis teeb nimetatud perioodil iga aasta kohta 750 miljonit eurot;
30. kutsub Euroopa Liitu üles koostama nende kosmoseseadmetega seotud tegevuseelarvet, mis aitavad toetada Euroopa julgeoleku- ja kaitsepoliitikat ning Euroopa julgeolekuhuvisid;
31. on häiritud asjaolust, et vähene kooskõlastatus liikmesriikide vahel viib ressursside nappuseni, mis on tingitud tegevuste asjatust dubleerimisest; toetab seetõttu ideed, et liikmesriigid käivitavad ühised programmid, mille abil saavutada pikaajaliste kulude kokkuhoid;
32. märgib lisaks, et kulusid, mis tulenevad ühise Euroopa lähenemisviisi puudumisest kosmoseseadmete hangete, hoolduse ja käitamise puhul, hinnatakse ulatuvat sadade miljonite eurodeni;
33. märgib, et kogemuste kohaselt ei ole suure mahuga ühisprojekte võimalik asjakohaselt hallata, kui 27 erineva liikmesriigi pädevad eelarveasutused rakendavad kõik õiglase tulu põhimõtet; soovib seetõttu tungival rahastada selliseid projekte ja programme Euroopa Liidu eelarvest;
34. märgib, et olemasolevate eksperdi hinnangute alusel tuleks oluliselt suurendada vajalikku investeeringute taset Euroopa julgeoleku ja kaitse vajaduste rahuldamiseks seoses satelliitsidega ning Euroopa Liidu asjakohaseid kulutusi maapinna kaugseirele ja teabe kogumisele, sealhulgas signaaliluuerele, et vastata laiahaardelise kosmosepoliitika vajadustele ja eesmärkidele;
35. on arvamusel, et Euroopa Liit, Euroopa Kosmosesagentuur, Euroopa Kaitseagentuur ja nende liikmesriigid peaksid nägema kavandatavate kosmosevaldkonna meetmete ja kaasneva uurimistöö jaoks ette usaldusväärse ja piisava rahastamise; peab väga tähtsaks rahastamist ELi eelarvest, näiteks Galileo projekti puhul;

Kosmose infrastruktuuri kaitse

36. rõhutab nii strateegiliste kosmoseseadmete kui ka kosmosele juurdepääsu võimaldava infrastruktuuri, näiteks kanderakettide ja kosmodroomide, haavatavust; rõhutab seetõttu vajadust neid raketikaitsekiilbi, lennukite ja kosmoseseiresüsteemide abil piisavalt kaitsta; toetab lisaks andmete jagamist rahvusvaheliste partneritega, juhul kui satelliidid ei tööta vaenlase tegevuse tõttu;
37. nõuab, et vähendataks tulevaste Euroopa satelliitsüsteemide haavatavust segamise vastaste seadmete, varjestamise, orbiidil teostatavate teenindustööde, kõrge orbiidi ja mitmeorbitaalsete satelliitsüsteemide abil;
38. rõhutab, et kaitsemeetmed peavad olema täielikus kooskõlas avakosmose rahumeelsetel eesmärkidel kasutamist käsitlevate rahvusvaheliste normidega ja ühiselt kokkulepitud läbipaistvuse ja usalduse suurendamise meetmetega; palub ELi liikmesriikidel uurida võimalust töötada välja õiguslikult või poliitiliselt siduvad nn liikluseeskirjad kosmose kasutajatele ning kosmose liikluskorralduse süsteem;
39. rõhutab, et niisuguse haavatavuse tõttu ei tohiks kaasaegset sidet muuta kunagi kosmosepõhistest tehnoloogiast täiel määral sõltuvaks;

Kosmose kasutamise rahvusvaheline õiguskord

40. kordab 1967. aasta avakosmoselepingus esitatud kosmose rahumeelsetel eesmärkidel kasutamise põhimõtte tähtsust; on seoses sellega mures võimaliku kosmosesse relvade paigutamise pärast tulevikus;
41. on resoluutsel seisukohal, et Euroopa kosmosepoliitika ei tohiks ühelgi juhul kaasa aidata kosmose üldisele militariseerimisele ja sinna relvade paigutamisele;
42. nõuab, et tugevdadaks rahvusvahelist õiguskorda reguleerimaks ja kaitsmaks kosmose mitteagressiivset kasutust ning tugevdamaks läbipaistvuse ja usalduse suurendamise meetmeid, võttes sealjuures arvesse ÜRO avakosmose rahumeelse kasutamise komitees (COPUOS) väljatöötatavaid kosmosejäätmete vähendamise suuniseid, mis on kooskõlas agentuuridevahelise kosmosejäätmete koordineerimise komitee suunistega, ning ÜRO desarmeerimiskonverentsi poolt väljatöötatavat mitmepoolset kokkulepet võidurelvastumise ennetamise kohta avakosmoses; palub lisaks ELi eesistujariigil esindada jõuliselt ELi seisukohta ÜRO avakosmose rahumeelse kasutamise komitees; kutsub ELi institutsioone üles toetama konverentsi korraldamist avakosmoselepingu läbivaatamiseks, et lepingut tugevdada ja laiendada selle ulatust igasuguste relvade keelustamiseks kosmoses;
43. kutsub kõiki rahvusvahelisi osapooli üles hoiduma ründerelvade kasutamisest kosmoses; väljendab erilist muret purustusjõu võimaliku kasutamise pärast satelliitide vastu, millele viitab Hiina satelliidivastase süsteemi katsetus 2007. aasta jaanuaris, ning kosmosejäätmete hulga ulatusliku suurenemise mõju pärast kosmose julgeolekule;

soovitat seoses sellega õiguslikult siduvate rahvusvaheliste õigusaktide vastuvõtmist, et keelustada relvade kasutamine kosmoseseadmete vastu ja relvade alaline hoidmine kosmoses;

44. kutsub kõiki kosmose kasutajaid üles registreerima kosmosejulgeolekualase usalduse loomiseks ja läbipaistvuse suurendamiseks oma satelliite, sealhulgas sõjalisi satelliite; toetab nõukogu kavatsust kehtestada üldised ELi kosmoseobjektidega seotud tegevuspõhimõtted; nõuab kõnealuste tegevuspõhimõtete muutmist õiguslikult siduvaks õigusaktiks;
45. nõuab tungivalt, et ÜRO ja Euroopa Liit osaleksid satelliite ohustavate kosmosejäätmete aktiivses vähendamises ja satelliitide kaitsmises selliste jäätmete eest;

Atlandi-ülene koostöö kosmosepoliitika ja raketikaitse vallas

46. nõuab tungivalt, et Euroopa Liit ja NATO alustaksid strateegilist dialoogi kosmosepoliitika ja raketikaitse üle, eelkõige seoses satelliitsidesüsteemide täiendavuse ja koostalitlusvõimega, kosmoseseire ja ballistiliste raketite varajase hoiatamise süsteemidega ning samuti Euroopa vägede kaitsmisega raketikaitsekiibi abil, võttes arvesse õiguslikku kohustust vältida meetmeid, mis võivad olla vastuolus kosmose rahumeelse kasutamise põhimõttega;
47. kutsub Euroopa Liitu ja USA-d üles alustama strateegilist dialoogi kosmoseseadmete kasutamise üle ning asuma ülemaailmsele juhtpositsioonile ÜROs ja väljaspool seda, tagamaks, et avakosmost kasutataks üksnes rahumeelsete meetmete elluviimiseks;

Muu rahvusvaheline koostöö

48. tervitab Euroopa Liidu ja Venemaa Föderatsiooni vahelist tihedat koostööd 2006. aastal Euroopa Komisjoni, Euroopa Kosmoseagentuuri ja Roscosmose (Venemaa kosmoseagentuur) vahel loodud kolmepoolse kosmost käsitleva dialoogi raames, sealhulgas kosmoserakenduste (satelliidipõhine navigatsioon, maapinna kaugseire ja satelliitside) ning kosmosele juurdepääsu (kanderaketid ja tulevased kosmosetranspordisüsteemid) küsimustes;

o

o o

49. teeb presidendile ülesandeks edastada käesolev resolutsioon nõukogule, komisjonile, Euroopa Kosmoseagentuurile, liikmesriikide parlamentidele, ÜRO peasekretärile ja Põhja-Atlandi Lepingu Organisatsiooni ning Euroopa Julgeoleku- ja Koostööorganisatsiooni peasekretärile.

SELETUSKIRI

1. Sissejuhatus

Euroopa 2003. aasta julgeolekustrateegias käsitletakse julgeolekut laiahaardeliselt. Strateegiast tulenevad ülesanded hõlmavad rahutagamisoperatsioone, esmatahtsa infrastruktuuri ja meie ühiste välispiiride kaitset, relvade leviku tõkestamist ning lepingute täitmise järelevalvet.

Nende eesmärkide täitmise suutlikkus sõltub üha enam **satelliidipõhiste süsteemide kättesaadavusest**. Selle valdkonna puuduste kõrvaldamiseks teeb raportöör ettepaneku teha kosmosetehnoloogia valdkonnas tihedamat koostööd ühtsete Euroopa süsteemide väljatöötamiseks.

2. Euroopa kosmosepoliitika

Raportis tervitatakse **Euroopa kosmosepoliitika** vastuvõtmist ELi nõukogu poolt, nagu soovitati Euroopa Komisjoni ja Euroopa Kosmoseagentuuri ühisteatises, eeskätt julgeoleku- ja kaitsepoliitika peatükki.

Nõukogu kutsutakse üles mainima Euroopa kosmosepoliitikat **Euroopa julgeolekustrateegia rakendamise valges raamatus**.

Lisaks luuakse **Lissaboni lepinguga** õiguslik alus Euroopa kosmosepoliitikale, samuti alalise struktureeritud koostöö võimalused julgeoleku- ja kaitseküsimustes ning tõhustatud koostöö tsiviilküsimustes.

3. Satelliidipõhised süsteemid

Maapinna kaugseire ja eelteabe kogumise, telekommunikatsiooni, navigatsiooni, positsioneerimise ning aja määramise valdkonna satelliidipõhised süsteemid on nende süsteemide valdajatele „silmadeks ja kõrvadeks”. Nendel süsteemidel võib olla sõjaline või tsiviilotstarve.

Seepärast on **ELi riikidele oluline omada juurdepääsu taoliste süsteemide kogutud andmetele**, et anda Euroopa julgeoleku- ja kaitsepoliitika ning ühise välis- ja julgeolekupoliitika raames otsuste tegijatele vajalikku teavet. Kuna on leidnud laialdast kinnitust, et kosmoseseadmed on hädavajalikud ELi kriisiohje operatsioonides ning need saavad anda ELile olulise eelise relvade leviku jälgimisel ning rahvusvaheliste lepingute täitmise järelevalvel, tuleks ELi liikmesriike, Euroopa Kosmoseagentuuri ning eri sidusrühmi julgustada kasutama parimal viisil olemasolevaid riikide ja rahvusvahelisi kosmosesüsteeme ning edendama nende vastastikust täiendavust.

Need süsteemid võivad siiski muutuda „**Achilleuse kannaks**”, kui need saavad vaenulike riiklike või mitteriiklike struktuuride märklauaks või põrkuvad lihtsalt kosmosejäätmetega. Seepärast soovitatakse luua kosmoseseire süsteem, mis kaitseks

paremini Euroopa satelliite.

Maapinna kaugseire võimaldab pidevalt muutuva olukorra alalist ja kaugeleulatuvat seiret ning maapinna kaardistamist. **Sidesatelliidid** (Satcom) on sageli ainus võimalus täielikult toimiva „teabeahela” loomisel. Neid saab kasutada kaugkogutud andmete edastamiseks kaugelasuvatesse peakorteritesse ning teabe levitamiseks eri üksuste vahel.

Euroopa tasandil teadusuuringute, tehnilise arendustegevuse ja tootmise valdkonnas toimuv **täiendav normimine ja standardimine** oleks oluline nii maapinna kaugseire kui ka satelliitside valdkonnas. Seetõttu **saaks vältida kahjumlikke dubleerimisi ning saavutada mastaabisääst ja kokkuhoid.**

Lisaks saaksid Euroopa julgeoleku- ja kaitsepoliitika operatsioonid kasu ELi liikmesriikide opereeritavate kosmoseseadmete vahelisest **suuremast koostalitlusvõimest.**

ELi liikmesriigid on töötanud oma riigi julgeolekuvajaduste rahuldamiseks välja mitmeid kosmosesüsteeme. Siiski tingivad eelarvepiirangud ning soovitatav koostalitlusvõime vajaduse **integreerituma Euroopa lähenemisviisi** järele. Seda arengut juhib Prantsusmaa, töötades välja kahe- või mitmepoolseid raamkokkuleppeid teiste ELi liikmesriikidega (Saksamaa, Itaalia, Ühendkuningriik ja Hispaania).

3.1. Maapinna kaugseire ja eelteabe kogumine

Mitmed riigid on töötanud välja oma maapinna kaugseire süsteeme või on hetkel seda tegemas: Prantsusmaa (alates 1986 SPOT 1-st kuni Helios B ja Pleiades'eni), Itaalia (Cosmo-SkyMed), Saksamaa (SAR-Lupe), Hispaania (SEOSAT, Euroopa GMES projekti raames), Rootsi (SVEA projekt, ootab siiani relvajõudude luba), Suurbritannia (Topsat). Mõned neist olid kavandatud kahesuguseks kasutuseks ning teised mitme riigi ühiskasutuseks. ELi liikmesriigid, kes haldavad eri tüüpi radar- optilisi ja ilmavaatlussatelliite ning eelteabe kogumise süsteeme, peavad tagama nende ühilduvuse.

Seetõttu tuleb ELi juhtivate riikide vahelisi **kahe- ning mitmepoolseid kokkuleppeid** tugevalt toetada, kuna need säästavad maksumaksjate raha. Prantsusmaa ja Itaalia allkirjastasid Torino kokkuleppe, mis põhineb kahe funktsiooni liitmisel (optiline ja radarvaatlus – ORFEO¹), eesmärgiga täiendada oma vastastikuseid programme. Samal põhjusel allkirjastasid samuti Prantsusmaa ja Saksamaa 2002. aastal kahepoolse SAR Lupe ja Helios II vahelise teenuste vahetamise kokkuleppe (Schwerini kokkulepe). Euroopa Parlament võiks **toetada „euroopaliku” eelteabe kogumise süsteemi, nagu kavandatav MUSIS², loomist.**

Euroopa Liidu suutlikkust maapinna kaugseire valdkonnas tagab Hispaanias Torrejonis paiknev **Euroopa Liidu Satelliidikeskus (EUSC)**, mis teostab julgeoleku otstarbelist

¹ ORFEO - optiline ja raadiolokatsiooniline liidetud maapinna kaugseire, Prantsusmaa ja Itaalia kokkulepe, mis hõlmab Cosmo-SkyMed'i ning Pleiades't.

² MUSIS – rahvusvaheline kosmoses paiknev seire, eelteabe kogumise ja vaatluste kujutussüsteem (põhineb BOC dokumendil – Besoin Opérationnel Commun)

sünteesilist kujutise analüüsi Euroopa julgeoleku- ja kaitsepoliitika operatsioonide toetamiseks, kasutades avatud ning liikmesriikide allikaid. Kuni Euroopa Liidu Satelliidikeskus ja ELi liikmesriigid pole sõlminud omavahelisi kokkuleppeid Euroopa julgeoleku- ja kaitsepoliitika operatsioonide jaoks olemasolevate kujutiste edastamiseks, **ei kasuta Euroopa Liidu Satelliidikeskus täiel määral ära oma võimalusi.**

Lisaks on **GMES** (üleilmne keskkonna- ja turvaseire), mis on Euroopa Komisjoni juhitud Euroopa algatus ning mille eesmärk on osutada keskkonna ja humanitaarvaldkonnas teenuseid tsiviiljulgeoleku tagamiseks, kuid samuti aidata kaasa relvitustamise lepingute täitmise järelevalvele. GMES tugineb maapinna kaugseire satelliitidelt saadud vaatlusandmetele ning maajaamadelt saadud teabele. Pärast esimeste teenuste valmimist 2008. aastal (kaardistamine, toetus hädaolukordade juhtimisele ning prognoosimisele) **peaks see olema kättesaadav Euroopa julgeoleku- ja kaitsepoliitika operatsioonide toetamiseks** ning ELi eelarves tuleks luua vastav tegevuseelarverida.

Lisaks peaksid ELi liikmesriigid koguma ja vahetama georuumilist teavet mitte ainult Euroopa julgeoleku- ja kaitsepoliitika operatsioonide jaoks vaid ka **ELi sõltumatu ohuhinnangu** jaoks.

3.2. Telekommunikatsioon

Sõjalised ja julgeolekustruktuurid tuginevad üha enam ärilistele süsteemidele, kasutamaks keerukate sõjaliste süsteemide jaoks laiemat sagedusriba. **Turvaline side on kõikide edukate Euroopa julgeoleku- ja kaitsepoliitika operatsioonide hädavajalik eeltingimus.** Olemasolevad sõjalised satelliitside süsteemid koosnevad peamiselt kahest teenuste kihist: **kaitsmata side ning tugevalt kaitstud sõjaline andmeedastus.** Euroopas on tehnoloogiliste ja eelarvealaste probleemide tõttu ainult mõned riigid töötanud välja kõrge turvalisuse astmega andmeedastuse ning kaks neist, **Prantsusmaa ja Ühendkuningriik, on tuumariigid.** Ühendkuningriik kasutab oma Skynet süsteemi, mille viimane versioon Skynet V on kavandatud kaheksandaks kasutuseks. Prantsusmaa relvajõud läksid pärast tsiviilkasutusega satelliitside süsteemi Telecom-2 kasutamist üle ainult militaarkasutusega programmile Syracuse III. **Itaalia ja Hispaania** on töötanud välja oma sõjalise otstarbega satelliitside süsteemid, vastaval SICRALi ning Spainsati. Lisaks valis NATO Prantsusmaa, Itaalia ja Suurbritannia vastava ühendatud võimekuse esimeseks „**pärast 2000. aasta satelliitside**” süsteemiks. Samuti viiakse 2009. aastal orbiidile kaks uut **Saksamaa sõjalise otstarbega satelliiti** (SatcomBw).

Raportöör soovib, et praegused ja tulevased ELi käsutuses olevad satelliitsidesüsteemid oleksid koostalitlusvõimelised. Ideaalis tuleks tulevaste satelliitside põlvkondade orbiidile viimisel ning nende rahastamisel teha praegusega võrreldes oluliselt rohkem koostööd.

Lisaks tuleks toetada käimasolevat **tarkvaral põhineva raadio** väljatöötamist, mida teostab Euroopa Kaitseagentuur koostöös Euroopa Komisjoniga ning mis tagab täieliku koostalitlusvõime sidesüsteemide maapealsete segmentidega.

3.3. Navigatsioon, positsioneerimine ning aja määramine

Euroopa Komisjoni ja Euroopa Kosmoseagentuuri ühisalgatusel hakkab Euroopa 2013. aastal haldama uut globaalset navigatsioonisatelliitide süsteemi (GNSS) **Galileo**, mille 30 satelliidist koosnev süsteem annab kasutajatele vastavat vastuvõtjat kasutades võimaluse oma asukoha väga täpseks määramiseks. Raportöör tervitab ELis 2007. aasta novembris saavutatud kompromissi ning rõhutab, et **sõltumatute Euroopa julgeoleku- ja kaitsepoliitika operatsioonide teostamiseks** (eriti riigi poolt reguleeritud teenistuste jaoks) on vaja tagada Galileo täielik kasutatavus.

3.4. Satelliidipõhised ballistiliste raketide vastased varajase hoiatuse süsteemid

Ballistiliste raketide väljalaskmise vastaste varajase hoiatuse süsteemide väljatöötamise projekte (nagu prantsuse Spirale) tuleb toetada. Nende süsteemide poolt kogutud teavet tuleb edaspidi vahetada kõikide ELi liikmesriikidega.

3.5. Signaaliluure

Euroopa tasandil peaks soovitatavalt toimuma signaaliluure (elektrooniline luure nagu prantsuse Essaim ja sideluure) alase suutlikkuse arendamine ja sellealase teabe vahetamine, mis toetab Euroopa julgeoleku- ja kaitsepoliitika operatsioone.

4. Kosmoseire ja kosmose infrastruktuuri kaitse

Praegu sõltub Euroopa suuresti USA ja Venemaa poolt radarite ning optiliste teleskoopidega teostatavast **kosmoseseirest** ehk kosmoses asuvate objektide süstemaatilise jälgimisest. Siiski alustasid Euroopa Kosmoseagentuur ja Euroopa Komisjon dialoogi võimaliku **Euroopa kosmoseire süsteemi loomise üle, mis suurendaks teadlikkust kosmoses valitsevast olukorrast**. Saksa TIRA ja prantsuse GRAVES radarid võiksid selles süsteemis osaleda.

See tegevus on väga oluline, kui EL soovib **oma satelliite paremini kaitsta**. Nii haavatavaid strateegilisi kosmoseeadmeid kui ka kosmosele juurdepääsu võimaldavat **infrastruktuuri** tuleb piisavalt kaitsta. Ettepaneku kohaselt tuleks jagada andmeid rahvusvaheliste partneritega, juhul kui satelliidid on langenud vaenlase tegevuse tõttu rivist välja.

5. Sõltumatu juurdepääs kosmosele ja rahvusvahelisele keskkonnale

Raportööri arvates on **ELi sõltumatu tegevuse üks eeltingimustest kindel, sõltumatu ja jätkusuutlik juurdepääs kosmosele**. Seepärast, pidades silmas varustuskindluse ja Euroopa kaitsesektori tehnilise ja tööstusliku baasi kaitsmise aspekte, soovitatakse mitteärilise otstarbega Euroopa satelliidid viia Euroopa kanderakettidega orbiidile ELi territooriumilt. Strateegilise pikaajalise investeringuga uutesse Euroopa kanderakettidesse tuleks alustada niipea kui võimalik. Lühemas perspektiivis tuleb täiustada **Ariane 5 kanderakette**, lisades neile uuesti käivitatava mootori, et säilitada nende konkurentsivõimet.

6. Juhtimine

Integreeritud **Euroopa kosmosepõhine arhitektuur tuleks edaspidi luua** tugevale sammastevahelisele koostööle tuginedes, mis hõlmaks Euroopa Komisjoni, nõukogu, Euroopa Kaitseagentuuri, Euroopa Liidu Satelliidikeskust ja Euroopa Kosmoseagentuuri. Tuleb rajada tugevdatud Euroopa julgeoleku- ja kaitsepoliitika, et **anda väikestele**, väheste võimalustega **Euroopa Liidu riikidele** võimalus rahastada oma kosmoseseadmeid koos **juurdepääsuga operatiivandmetele**.

7. Rahastamine

Raportöör kutsub ELi üles **pakkuma usaldusväärset ja piisavat rahastamist kavandatavatele kosmosevaldkonna meetmetele** ning koostama tegevuseelarvet kosmoseseadmetega pakutavatele teenustele Euroopa julgeoleku- ja kaitsepoliitika ning Euroopa julgeolekuhuvide toetamiseks.

Vähene kooskõlastamine ELi riikide vahel viib ressursside nappuseni ning seetõttu **peaksid ELi liikmesriigid käivitama ühised programmid, saavutades pikaajalise kulude kokkuhoiu**. On silmatorkav, et **kulusid, mis tulenevad ühise Euroopa lähenemisviisi puudumisest** kosmoseseadmete hangete, hoolduse ja käitamise puhul, hinnatakse **sadadesse miljonitesse eurodesse** ulatuvaks.

Tulevasi satelliidipõhiseid turva- ja kaitseadmeid, nagu MUSIS, tuleks **rahastada ELi eelarvest**.

8. Kosmose kasutamise rahvusvaheline õiguskord

Raportis püstitatakse probleem seoses **kosmose võimaliku relvastamisega** ja korratakse 1967. aasta avakosmoselepingus esitatud **kosmose rahumeelsetel eesmärkidel kasutamise** põhimõtte tähtsust.

Peale selle tuleks tugevdada rahvusvahelist õiguskorda kosmose mitteagressiivse kasutuse reguleerimisel ja kaitsmisel, eelkõige ÜRO avakosmose rahumeelse kasutamise komitees (COPUOS) kosmosejäätmete vähendamise suuniste väljatöötamise raames. Need tegevused peaksid olema kooskõlas nii agentuuridevahelise kosmosejäätmete koordineerimiskomitee kui ka ÜRO desarmeerimiskonverentsi tegevusega, töötades praegu välja mitmepoolset kokkulepet võidurelvastumise ennetamise kohta avakosmoses (PAROS). ELi eesistujariik peaks esindama ELi isalgatuse korras ülalnimetatud **ÜRO organites**.

Kõik rahvusvahelised pooled peavad hoiduma ründerelvade kasutamisest kosmoses, näiteks Hiina satelliitidevastane katsetus 2007. aasta jaanuaris, mis tõi kaasa murettekitava koguse kosmosejäätmel. ÜRO ja EL peavad aktiivselt osalema satelliite ohustavate kosmosejäätmete vähendamises ja satelliitide kaitsmises selliste jäätmel eest.

Praegust tava **eirates ja kohustusi rikkudes ei registreeri kõik kosmose kasutajad, sealhulgas relvajõud, oma satelliite**. Registreerimist tuleks toetada, et see oleks kosmose julgeoleku alase usalduse loomise vahend. Lisaks võiks nõukogu kavatsus üldiste ELi kosmoseobjektidega seotud tegevuspõhimõtete loomiseks võimaldada turvalisemat kosmost.

9. Atlandiülene ja muu rahvusvaheline kosmosepoliitika alane koostöö

2006. aastal Euroopa Komisjoni, Euroopa Kosmoseagentuuri ja Roscosmose (Venemaa kosmoseagentuur) vahel loodud kolmepoolse kosmosedialoogi raames tugevdatud **ELi ja Venemaa** koostöö on teretulnud, kuid see-eest on **koostöö Ameerika Ühendriikide ja NATOga jäänud tahaplaanile.**

Raportöör kutsub seetõttu ELi ja Ameerika Ühendriike üles alustama strateegilist dialoogi kosmoseseadmete kasutamise üle.

ELil ja NATOl soovitatakse tungivalt alustada sarnast dialoogi kosmosepoliitika ja raketikaitse üle, eelkõige satelliitsidesüsteemide täiendavuse ja koostalitlusvõime, kosmoseseire ja ballistilise rakettide varajase hoiatuse süsteemide üle ning samuti Euroopa vägede kaitsmise üle raketikaitsekiilbi (*theatre missile defence system*) abil.

30.5.2008

TÖÖSTUSE, TEADUSUURINGUTE JA ENERGEETIKAKOMISJONI ARVAMUS

väliskomisjonile

kosmose ja julgeoleku kohta
(2008/2030(INI))

Arvamuse koostaja: Romana Jordan Cizelj

ETTEPANEKUD

Tööstuse, teadusuuringute ja energeetikakomisjon palub vastutaval väliskomisjonil lisada oma resolutsiooni ettepanekusse järgmised ettepanekud:

- võttes arvesse Lissabonis 13. detsembril 2007 allkirjastatud Lissaboni lepingut, millega muudetakse Euroopa Liidu lepingut ja Euroopa Ühenduse asutamislepingut, ning sellega jaotisesse "Teadusuuringud ja tehnoloogia arendamine" lisatud uut artiklit 172a, mis annab Euroopa Liidule õigusliku aluse Euroopa kosmosepoliitika väljatöötamiseks,

Üldkaalutlused

1. väljendab rahulolu Euroopa kosmosepoliitikat käsitleva artikli 172a lisamise üle Euroopa Liidu toimimise lepingusse ning tervitab parlamendile ja nõukogule antud võimalust kehtestada seadusandliku tavamenetluse kohaselt meetmed, mis on vajalikud Euroopa kosmoseprogrammi kujundamiseks;
2. palub komisjonil esitada parlamendile ja nõukogule niisuguste meetmete kohta asjakohase ettepaneku koos teatisega, mis käsitleks vajalike kontaktide loomist Euroopa Kosmoseagentuuriga;

Navigatsioon – positsioneerimine

3. märgib esimesel lugemisel parlamendi ja nõukogu vahel saavutatud kokkulepet ettepaneku kohta võtta vastu määrus Euroopa satelliitraadionavigatsiooni programmide (EGNOS ja Galileo) edasise juurutamise kohta, millega kehtestatakse, et süsteemi omanikuks saab ühendus ja süsteemi väljaarendamist rahastatakse täies ulatuses ühenduse eelarvest;

4. juhib tähelepanu parlamendi 23. aprillil 2008¹ vastu võetud seisukohale, sealjuures eriti asjaolule, et EGNOS-e ja Galileo programme tuleks vaadelda tulevase Euroopa kosmoseprogrammi ühe saavutusena, ning nende programmide haldamisele koos Galileo institutsioonidevahelise toimkonnaga, mis võiks olla eeskujuks Euroopa kosmosepoliitika arendamisel.

¹ Vastuvõetud tekstid, P6_TA(2008)0167.

PARLAMENDIKOMISJONIS TOIMUNUD LÕPPHÄÄLETUSE TULEMUS

Vastuvõtmise kuupäev	28.5.2008
Lõpphääletuse tulemused	+: 50 -: 0 0: 0
Lõpphääletuse ajal kohal olnud liikmed	Šarūnas Birutis, Jan Březina, Philippe Busquin, Jerzy Buzek, Jorgo Chatzimarkakis, Giles Chichester, Dragoş Florin David, Pilar del Castillo Vera, Lena Ek, Adam Gierek, Norbert Glante, Umberto Guidoni, András Gyürk, Fiona Hall, David Hammerstein, Erna Hennicot-Schoepges, Ján Hudacký, Romana Jordan Cizelj, Anne Laperrouze, Eugenijus Maldeikis, Eluned Morgan, Angelika Niebler, Reino Paasilinna, Atanas Papanicolas, Aldo Patriciello, Francisca Pleguezuelos Aguilar, Anni Podimata, Miloslav Ransdorf, Vladimír Remek, Herbert Reul, Teresa Riera Madurell, Paul Rübig, Andres Tarand, Patrizia Toia, Catherine Trautmann, Claude Turmes, Alejo Vidal-Quadras
Lõpphääletuse ajal kohal olnud asendusliige/asendusliikmed	Gabriele Albertini, Alexander Alvaro, Ivo Belet, Manuel António dos Santos, Robert Goebbels, Satu Hassi, Edit Herczog, Pierre Pribetich, Bernhard Rapkay, Silvia-Adriana Ţicău, Lambert van Nistelrooij
Lõpphääletuse ajal kohal olnud asendusliige/asendusliikmed (kodukorra art 178 lg 2)	Emmanouil Angelakas, Nicolae Vlad Popa

PARLAMENDIKOMISJONIS TOIMUNUD LÕPPHÄÄLETUSE TULEMUS

Vastuvõtmise kuupäev	3.6.2008
Lõpphääletuse tulemused	+: 43 -: 6 0: 1
Lõpphääletuse ajal kohal olnud liikmed	Monika Beňová, André Brie, Colm Burke, Philip Claeys, Véronique De Keyser, Hanna Foltyn-Kubicka, Georgios Georgiou, Bronisław Geremek, Maciej Marian Giertych, Ana Maria Gomes, Alfred Gomolka, Klaus Hänsch, Anna Ibrisagic, Jelko Kacin, Ioannis Kasoulides, Maria Eleni Koppa, Helmut Kuhne, Willy Meyer Pleite, Philippe Morillon, Annemie Neyts-Uyttebroeck, Baroness Nicholson of Winterbourne, Raimon Obiols i Germà, Alojz Peterle, Tobias Pflüger, João de Deus Pinheiro, Samuli Pohjamo, Raül Romeva i Rueda, Libor Rouček, Katrin Saks, José Ignacio Salafranca Sánchez-Neyra, Jacek Saryusz-Wolski, György Schöpflin, István Szent-Iványi, Inese Vaidere, Ari Vatanen, Jan Marinus Wiersma, Luis Yañez-Barnuevo García, Zbigniew Zaleski, Josef Zieleniec
Lõpphääletuse ajal kohal olnud asendusliige/asendusliikmed	Maria Badia i Cutchet, Giulietto Chiesa, Alexandra Dobolyi, Árpád Duka-Zólyomi, Evgeni Kirilov, Jaromír Kohlíček, Miloš Koterec, Doris Pack, Rihards Pīks, Jean Spautz, Karl von Wogau